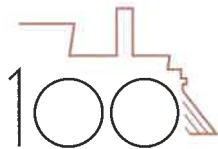


[III 3723]

Biblioteca Ferroviaria



MM05215



**CENT ANYS DE L'ARRIBADA DEL TREN
A RIBES DE FRESER. PROGRÉS I ESTIUEIG**

VICENÇ ORTA / JOAQUIM M. PUIGVERT / MIQUEL SITJAR



Diputació de Girona



AJUNTAMENT DE
RIBES DE FRESER



XAC
Xarxa
d'Arxius
(i Comarcals)
Arxíu Comarcal del Ripollès

Autors

VICENÇ ORTA I CALVET

(Barcelona, 1960)

Llicenciat en Biologia i apassionat dels trens

JOAQUIM M. PUIGVERT I SOLÀ

(Vilobi d'Onyar, 1959)

Professor de l'Universitat de Girona

MIQUEL SITJAR I SERRA

(Ribes de Freser, 1962)

Filòleg i docent del Camp d'Aprenentatge del Ripollès

És autor de diversos treballs sobre la vall de Ribes

Pròleg

MÒNICA SANJAUME I COLOMER

(Ribes de Freser, 1989)

Alcaldeessa de Ribes de Freser

Edició i coordinació

Ajuntament de Ribes de Freser

Fotografies

Museu Etnogràfic de Ripoll (MER)

Arxiu Comarcal del Ripollès (ACRI)

Pere Jordi Piella i Vilaregut

Miquel Sitjar i Serra

Quim Turon Pèlach

Agraïments

Fons Arxiu Històric de Santa Maria de Ripoll

Fons Nicolau Coma i Llitjós

Pere Jordi Piella i Vilaregut

Quim Turon Pèlach

Disseny gràfic i maquetació

Simbòlic.cat

Correcció

Anna Baldirà Claveria

Impressió

Impremta Maideu

DL: GI 1409-2020

ISBN: 978-84-09-28969-1

A les citacions literals, tant en català com en castellà, no s'han destacat de cap manera les paraules o expressions que actualment s'escriurien diferent o que poden sobtar per la seva ortografia. Així, s'ha mantingut el llenguatge original, amb les seves peculiaritats ortogràfiques i sintàctiques.

Índex

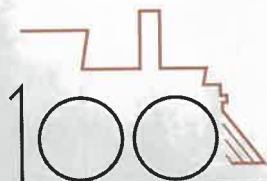
• Pròleg	05
• 01 <i>La vall de Ribes: vies de comunicació i vida abans del tren</i>	
• Els camins antics	09
• Els camins cap a una vall balneària	11
• L'accés a Barcelona a través de la carretera de Ripoll: primers resultats (1871-1907)	13
• Els problemes de la carretera. Inici del projecte del tren (1907-1919)	17
• Conclusions	19
• 02 <i>L'estiueig i el primer turisme a la vall de Ribes (1880-1936)</i>	
• L'estiueig amb el tren Transpirinenc	23
• Aproximació sociològica: de l'estiueig elitista a les vacances obreres	24
• Transformacions urbanes i arquitectòniques	26
• Diversificació comercial	33
• Esports i lleure	35
• Cultura, art i fotografia	37
• Primeres campanyes de promoció turística	38
• A tall de cloenda: els estiuejants i «els altres»	40
• 03 <i>El tren (1919-2019)</i>	
• El projecte	45
• Construcció de la línia	47
• Inauguració	49
• La línia	50
• Explotació i evolució	52
• Les locomotores i les unitats elèctriques	57
• Les estacions i les obres de fàbrica	60
• 1984: l'amenaça de tancament	62
• El futur	65
• Bibliografia	67

1919

CENT ANYS
DE L'ARRIBADA

DEL TREN

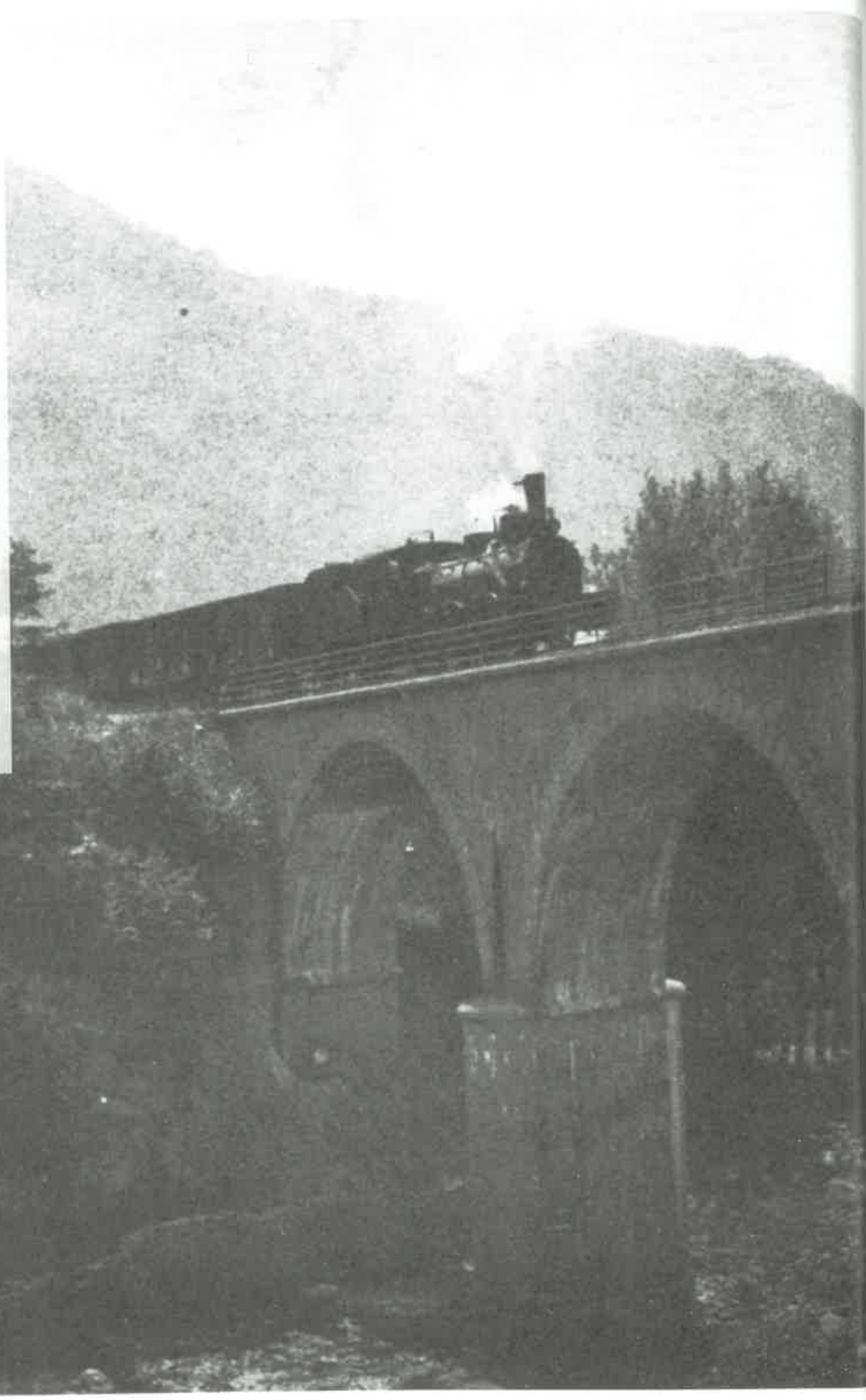
A RIBES DE FRESER
PROGRÉS I ESTIUEIG



100

ANIVERSARI

2019



PRÒLEG

L'arribada del tren a Ribes, de la qual celebrem el centenari, constitueix una de les efemèrides que més van contribuir a transformar aquesta vall i el nostre municipi fa un segle. Per a Ribes, el tren va esdevenir tota una revolució, no només pel fet de convertir-se en el mitjà de transport més assequible per comunicar-se amb la capital del nostre país, sinó també perquè va facilitar la comunicació amb el país veí, França.

Ribes, el 1920, era un municipi de 2.510 habitants que gaudia d'una estació de tren i un baixador d'una línia ferroviària transfronterera, cosa que suposava un servei innovador, de qualitat i eficient. La revolució ferroviària de principis de segle es va evidenciar, per exemple, amb l'arribada d'estiuejants francesos, de Tolosa, a prendre les aigües i a gaudir dels beneficis terapèutics del Balneari Montagut.

La inauguració, l'any 1931, del cremallera de la vall de Núria va suposar un incentiu més per al desenvolupament ferroviari de la vall. La veritat, però, és que aquests dos ferrocarrils han viscut processos ben diferents i antagònics pel que fa al desenvolupament. Mentre que el cremallera constitueix, encara avui, una línia moderna i en constant evolució, el Transpirinenc necessita la nostra contínua reivindicació per millorar i adaptar-se als temps actuals.

I és que la nostra història, i també el desenvolupament econòmic i turístic, resten inevitablement vinculats a l'arribada del ferrocarril. De fet, el ferrocarril va constituir una font de progrés i d'auge del turisme i de l'estiueig. No en va, pels volts del 1920, Ribes va veure néixer hotels, fondes, comerços i transportistes de tota mena, que van trobar en el tren una porta a un nou temps.

Durant aquests cent anys, la línia de ferrocarril entre l'Hospitalet de Llobregat i la Tor de Querol ha anat augmentant en nombre de viatgers, tot i que, amb la millora de les infraestructures viàries i amb la modernització de l'automòbil, són pocs els ribetans que utilitzen, actualment, el tren en detriment del cotxe. Cert és que no hi ha ajudat gens la manca d'inversió en l'única línia ferroviària que queda dels tres transpirinencs projectats a principis del segle xx, la qual inclou també el túnel més alt de la península Ibèrica. Cent anys després, seguim i seguirem batallant perquè aquesta revolució que va significar el tren continuï marcant el nostre esdevenidor com a municipi i com a vall.

La pandèmia de la COVID-19 ha alterat la temporalització dels actes previstos per a la celebració del centenari de l'arribada del tren a Ribes. Alguns d'aquests actes s'han hagut d'ajornar, a l'espera de mesures menys restrictives, i d'altres, com aquest excel·lent llibre, ja han pogut sortir a la llum. Com a alcaldessa, vull agrair enormement a tots els autors, historiadors, professors i apassionats del tren d'aquesta vall la seva col·laboració en l'elaboració del text. Per a Ribes, és un honor que es publiquin llibres com aquest, que ajuden a augmentar encara més l'extensa bibliografia que ressegueix la nostra història. Desitjo de tot cor que gaudiu d'aquest llibre i que descobriu de quina manera el progrés, l'estiueig i la revolució econòmica van arribar a Ribes, ara fa cent anys, en tren!

Ribes de Freser, novembre del 2020

Mònica Sanjaume i Colomer

Alcaldessa de Ribes de Freser